

Így olvastunk mi

A legnépszerűbb könyvtárszakmai témák a TMT olvasottsági statisztikái alapján 2020 és 2022 között

Danyi Melinda

„Mondd meg, mit olvasol, s megmondom: mi vagy, megmondom: mi az akaratod, célod, vágyad, álmod.” – Juhász Gyula gondolata akár az olvasottsági felmérés jelmondata is lehetne, hisz egyszerűen és lényegre törően fogalmazza meg annak motivációját. Ám egy ilyen kimutatás nemcsak az adott egyénről alkot képet, de hűen ábrázolja a kor szellemiségét, érdeklődését és célkitűzéseit is. A Tudományos és Műszaki Tájékoztatás folyóirat-menedzsjentje 2016 decembere óta zajlik az Open Journal System rendszerben, melynek adatbázisa lehetővé teszi, hogy pontos képet kapjunk az azóta eltelt időszak olvasottsági adatairól. Az eredmény pedig egyaránt leképezi a könyvtáros szakma általános és specifikus érdeklődését, a legkeresettebb témákat összegyűjtve színes összefoglalót kaphatunk a közelmúlt meghatározó eredményeiről, újításokról, és a könyvtárosokat foglalkoztató szakmai kérdésekről. A lap hetvenéves évfordulója alkalmából utánajártam ennek.

Tárgyszavak: folyóirat, olvasáskutatás, felmérés

1. Bevezető

Az idén hetvenéves Tudományos és Műszaki Tájékoztatás a könyvtáros társadalom egyik meghatározó szakfolyóirata, melynek tanulmányai és beszámolóival neves szakemberek és jelentős szakmai tapasztalattal rendelkező könyvtárosok tollából kerülnek ki, ezáltal biztosítva a naprakész és színvonalas tartalmat. A lap munkatársai a mindenkori aktuális információk biztosítása mellett fontosnak tartják azt is, hogy olvasói számára bemutassák, illetve proaktív módon előjelezzék a könyvtárszakma berkein belül zajló változásokat, erősödő tendenciákat. A jubileum kapcsán visszatekintettem a mögöttünk álló évekre, azt vizsgálva, hogy mit olvastunk, mi érdekelt minket, milyen utat járt be a könyvtáros szakma 2020 óta.

2. A vizsgált időszak

Tanulmányomban három időintervallum legkeresettebb témáit és legnépszerűbb cikkeit gyűjtöttem és vettem össze. Két szempont szerint rendszereztem az adatokat: (1) a cikkek PDF-jeinek letöl-

tése alapján, valamint (2) az összes látogatottság adat tekintetében, vagyis a PDF-letöltések mellett a cikkek adatlapjainak megtekintését (Absztrakt nézet) is figyelembe véve. A listák csupán a tanulmányokat és szakcikkeket összegzik, a számadatok nem tartalmazzák a beszámolókat, referátumokat és az egyéb kategóriájú publikációkat.

A vizsgált intervallumok:

- 2020. január 1. – 2020. december 31.
- 2021. január 1. – 2021. december 31.
- 2022. január 1. – 2022. december 31.

A fenti időintervallumok 10–10 legolvasottabb cikkét táblázatokba rendezve szemléltetem. Az 1–3. táblázatok a PDF letöltés alapján mért legolvasottabb cikkeket mutatják, a 4–6. táblázatok az összes látogatottság alapján legnépszerűbbnek értékelt publikációkat összegzik, végül a 7. táblázatban olvasható az, hogy a fenti statisztikák alapján mik voltak azok a témák, melyek leginkább érdekelték a könyvtáros szakma képviselőit az elmúlt három évben.

3. OJS-statisztikák

Az olvasottsági kimutatások elkészítéséhez az Open Journal System (OJS) saját statisztikakészítő szolgáltatását használtam (1. ábra). A lekért lista számszerűsítve (PDF-, Absztrakt- és összes letöltés sze-

rint) és grafikusán (diagram) egyaránt megjeleníti az eredményeket. Az adatbázisban az *Egyéni időszak megadása* (pl. 2022-01-01 – 2022-12-30), a *Rovatok* (pl. Cikkek), illetve az *Absztrakt/File* szűrőket beállítva hívtam le az adatokat.

1. táblázat A 10 legolvasottabb cikk a TMT-ben a PDF-letöltések alapján, 2020 (OJS statisztika)

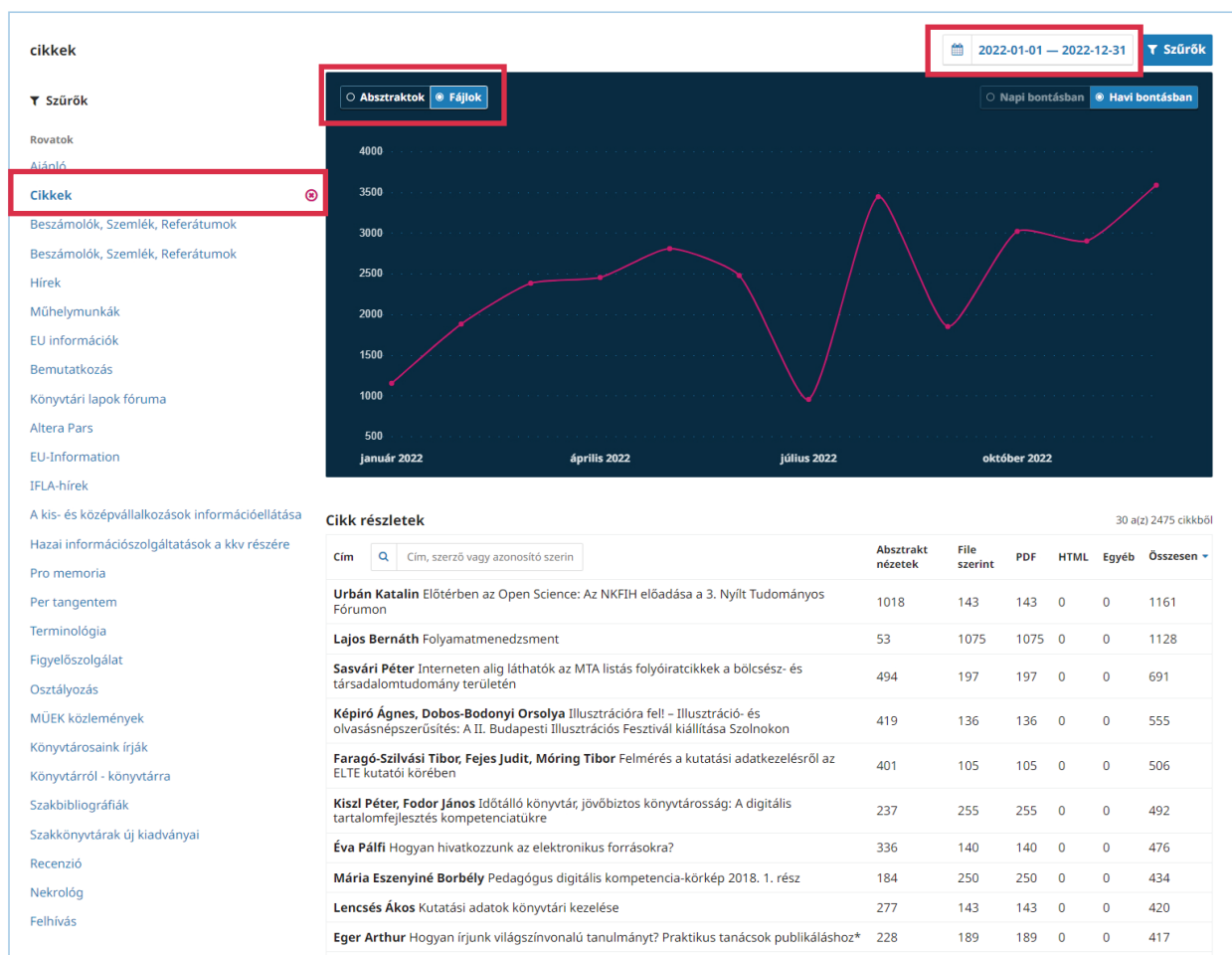
Szerző(k), Cikk címe	PDF letöltés (db)	Absztrakt nézet (db)	Össz. nézettség (Absztr.+PDF)
<i>Ungváry Rudolf</i> : A tartalom szerinti információkeresés az interneten - II. Internetkatalógusok	581	23	604
<i>Pálfi Éva</i> : Hogyan hivatkozunk az elektronikus forrásokra?	362	1081	1443
<i>Maczelka Árpád</i> : „A kulturális örökség első számú, autentikus, forrásértékű megosztóivá váljanak”	228	68	296
<i>Urbanovics Anna, Sasvári Péter</i> : Sikeres egyetemek, népszerű kutatási témák? A SciVal tématerületi besorolásának jelentősége a nemzetközi tudományos publikálásban	211	212	423
<i>Babiczy Béla</i> : Az Egyetemes Tizedes Osztályozás (ETO) magyar nyelvű teljes kiadásának 1967-1968. évi munkálatai	196	8	204
<i>Sasvári Péter, Urbanovics Anna</i> : Mérlegen az MTA IX. osztály hazai listás folyóiratai – hazai és nemzetközi hivatkozások összevetése	194	211	405
<i>Nagy Gyula, Zeller Rozália</i> : Tudománymetria egy tudományegyetemen	184	99	283
<i>Kiszl Péter, Szűts Etele</i> : Cirkuszművészeti központok tartalomszolgáltatási modelljei	176	241	417
<i>Gelei Andrea</i> : Logisztikai döntések - fókuszban a disztribúció. Egy multimédiás, interaktív szakkönyv bemutatása	170	30	200
<i>Bártfai Mária Erika, Lakatos Róbert, Molnár Georgina, Takácsné Bubnó Katalin</i> : BPMN 2.0 a könyvtári minőségbiztosításban	148	29	177

2. táblázat A 10 legolvasottabb cikk a TMT-ben a PDF-letöltések alapján, 2021 (OJS statisztika)

Szerző(k), Cikk címe	PDF letöltés (db)	Absztrakt nézet (db)	Össz. nézettség (Absztr.+PDF)
<i>Pálfi Éva</i> : Hogyan hivatkozunk az elektronikus forrásokra?	1043	2537	3580
<i>Bernáth Lajos</i> : Folyamatmenedzsment	411	132	543
<i>Racsko Réka, Bana Szilvia, Kapalkó Réka</i> : Pillanatkép a könyvtári digitális transzformáció aktuális trendjeiről	349	369	718
<i>Sasvári Péter, Urbanovics Anna</i> : Mérlegen az MTA IX. osztály hazai listás folyóiratai – hazai és nemzetközi hivatkozások összevetése	318	90	408
<i>Eszenyiné Borbély Mária</i> : Pedagógus digitális kompetencia-körkép 2018. 1. rész	291	78	369
<i>Szalóki Gabriella</i> : Virtuális együttlét, valós siker: az online közösségek	229	242	471
<i>Csabay Károly</i> : Egybeírás vagy külön írás	196	324	520
<i>Juhász Attila, Alter Emese</i> : Tudományos láthatóság és ragadozó folyóiratok a hazai felsőoktatásban	184	166	350
<i>Farkas Katalin, Nagy Dóra</i> : Muzeális és kéziratári dokumentumok repozitóriumban történő elhelyezése az SZTE Klebelsberg Könyvtárban	182	70	252
<i>Zeller Rozália, Hoczopán Szabolcs, Nagy Gyula</i> : Kutatási adatkezelést támogató szolgáltatások előkészítése a Szegedi Tudományegyetemen	182	92	274

3. táblázat A 10 legolvasottabb cikk a TMT-ben a PDF-letöltések alapján, 2022 (OJS statisztika)

Szerző(k), Cikk címe	PDF letöltés (db)	Absztrakt nézet (db)	Össz. nézettség (Absztr.+PDF)
Bernáth Lajos: Folyamatmenedzsment	1075	53	1128
Kiszl Péter, Fodor János: Időtálló könyvtár, jövőbiztos könyvtárosság: A digitális tartalomfejlesztés kompetenciáitukra	255	237	492
Eszenyiné Borbély Mária: Pedagógus digitális kompetencia-körkép 2018. 1. rész	250	184	434
Sasvári Péter: Interneten alig láthatók az MTA listás folyóiratcikkek a bölcsész- és társadalomtudomány területén	197	494	691
Csabay Károly: Egybeírás vagy külön írás	189	49	238
Eger Artúr: Hogyan írjunk világszínvonalú tanulmányt? Praktikus tanácsok publikáláshoz*	189	228	417
Kiszl Péter: Magyarországi céginformációs rendszerek tipizálása	186	17	203
Polyák Dávid: Képregények a könyvtárban	181	136	317
Krystyna Korzon: A delphi módszer felhasználása a tájékoztatási tevékenység fejlesztésének prognosztizálásában	175	17	192
Baratiné Sipos Lilla Kinga: Az infografika mint az információközvetítés speciális formája	173	154	327

1. ábra Az OJS statisztikakészítő funkciója

A fenti publikációk közül kiemelhető pár olyan írás, mely nem csak egy táblázatban szerepelt, azaz legalább két vizsgált évben is a top tízes listában végzett. Ezek a cikkek:

- *Bernáth Lajos*: Folyamatmenedzsment
<https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/12834>
- *Eszenyiné Borbély Mária*: Pedagógus digitális kompetencia-körkép 2018. 1. rész
<https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/9785>
- *Csabay Károly*: Egybeírás vagy külön írás
<https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/2539>
- *Pálfi Éva*: Hogyan hivatkozzunk az elektronikus forrásokra?
<https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/2521>

- *Sasvári Péter, Urbanovics Anna*: Mérlegen az MTA IX. osztály hazai listás folyóiratai – hazai és nemzetközi hivatkozások összevetése
<https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/12675>

Az összes látogatottság alapján, vagyis ha nem csak a PDF letöltéseket számoljuk, hanem figyelembe vesszük azt is, amikor az olvasó csak a cikk adatlapját és a bevezetőt (*Absztraktot*) tekintette meg, a legnépszerűbb cikkek sorrendje kisebb-nagyobb mértékben módosul. Az ez alapján összeállított listák (4–6. táblázat) nagyobb szórást mutatnak a témák tekintetében, általánosabban szemléltetik, hogy milyen témákra kerestek rá olvasóik az Interneten.

4. táblázat Legnépszerűbb cikkek a TMT-ben az összes látogatottság (absztrakt nézet + PDF-letöltés) alapján, 2020 (OJS stat.)

Szerző(k), Cikk címe	Összes látogatottság (db)
<i>Pálfi Éva</i> : Hogyan hivatkozzunk az elektronikus forrásokra?	1443
<i>Köntös Nelli</i> : Moodle az ELTE Egyetemi Könyvtárban: e-learning keretrendszerrel támogatott könyvtári önértékelés	624
<i>Ungváry Rudolf</i> : A tartalom szerinti információkeresés az interneten - II. Internetkatalógusok	604
<i>Urbanovics Anna, Sasvári Péter</i> : Sikeres egyetemek, népszerű kutatási témák? A SciVal tématerületi besorolásának jelentősége a nemzetközi tudományos publikálásban	423
<i>Kiszl Péter, Szüts Etele</i> : Cirkuszművészeti központok tartalomszolgáltatási modelljei	417
<i>Sasvári Péter, Urbanovics Anna</i> : Mérlegen az MTA IX. osztály hazai listás folyóiratai – hazai és nemzetközi hivatkozások összevetése	405
<i>Sörény Edina</i> : A könyvtári rendszer támogatásai az elmúlt 10 év tükrében	319
<i>Zsömle Viktor</i> : Egy felmérés tanulságai – Az Internet of Things (IoT) a magyar könyvtárakban	318
<i>Maczelka Árpád</i> : „A kulturális örökség első számú, autentikus, forrásértékű megosztóivá váljanak”: Helyzetkép a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia könyvtári ágazatának végrehajtásáról	296
<i>Racska Réka</i> : Alternatívák az elektronikus tanulási környezetek kialakítására	167

5. táblázat A legnépszerűbb cikkek a TMT-ben az összes látogatottság (absztrakt nézet + PDF-letöltés) alapján, 2021 (OJS stat.)

Szerző(k), Cikk címe	Összes látogatottság (db)
<i>Pálfi Éva</i> : Hogyan hivatkozzunk az elektronikus forrásokra?	3580
<i>Racska Réka, Bana Szilvia, Kapalkó Réka</i> : Pillanatkép a könyvtári digitális transzformáció aktuális trendjeiről	718
<i>Árkos Iván</i> : Az „Álmok álmodói - világraszóló magyarok” Millenáris 2002. kiállítás elektronikus képei	616
<i>Bernáth Lajos</i> : Folyamatmenedzsment	543
<i>Csabay Károly</i> : Egybeírás vagy külön írás	520
<i>Szalóki Gabriella</i> : Virtuális együttlét, valós siker: az online közösségek	471
<i>Lengyelne Molnár Tünde</i> : A könyvtárak digitális ökoszisztémája	431
<i>Sasvári Péter, Urbanovics Anna</i> : Mérlegen az MTA IX. osztály hazai listás folyóiratai – hazai és nemzetközi hivatkozások összevetése	408
<i>Eszenyiné Borbély Mária</i> : Pedagógus digitális kompetencia-körkép 2018. 1. rész	369
<i>Juhász Attila, Alter Emese</i> : Tudományos láthatóság és ragadozó folyóiratok a hazai felsőoktatásban	350

6. táblázat A legnépszerűbb cikkek a TMT-ben az összes látogatottság (absztrakt nézet + PDF-letöltés) alapján, 2022 (OJS stat.)

Szerző(k), Cikk címe	Összes látogatottság (db)
Urbán Katalin: Előterben az Open Science: Az NKFIH előadása a 3. Nyílt Tudományos Fórumon	1161
Bernáth Lajos: Folyamatmenedzsment	1128
Sasvári Péter: Interneten alig láthatók az MTA listás folyóiratcikkek a bölcsész- és társadalomtudomány területén	691
Képiró Ágnes, Dobos-Bodonyi Orsolya: Illusztrációra fel! – Illusztráció- és olvasásnépszerűsítés: A II. Budapesti Illusztrációs Fesztivál kiállítása Szolnokon	555
Faragó-Szilvási Tibor, Fejes Judit, Móring Tibor: Felmérés a kutatási adatkezelésről az ELTE kutatói körében	506
Kiszl Péter, Fodor János: Időtálló könyvtár, jövőbiztos könyvtárasság: A digitális tartalomfejlesztés kompetenciáitukra	492
Pálfi Éva: Hogyan hivatkozzunk az elektronikus forrásokra?	476
Eszenyiné Borbély Mária: Pedagógus digitális kompetencia-körkép 2018. 1. rész	434
Lencsés Ákos: Kutatási adatok könyvtári kezelése	420
Eger Arthur: Hogyan írjunk világszínvonalú tanulmányt? Praktikus tanácsok publikáláshoz*	417

7. táblázat A legnépszerűbb témák a TMT-ben 2020–22 között (4–6. táblázatok alapján)

Év	A legkeresettebb témák
2020	digitálisforrás-hivatkozás; könyvtári önértékelés; internetkatalógusok; SviVal tématerületi besorolása; tartalomszolgáltatási modellek; hazai és nemzetközi hivatkozások; a könyvtári rendszer támogatásai; IoT a magyar könyvtárakban; Közgújteményi Digitalizálási Stratégia könyvtári ágazata; elektronikus tanulási környezetek
2021	digitálisforrás-hivatkozás; a könyvtári digitális transzformáció; Millenáris; folyamatmenedzsment; tárgyszójegyzék; tezaurusz, helyesírás; online közösségek; könyvtárak digitális ökoszisztémája; hazai és nemzetközi hivatkozások; pedagógus digitális kompetencia; tudományos láthatóság; ragadozó folyóiratok
2022	open science; Nyílt Tudományos Fórum; folyamatmenedzsment; internetes láthatóság; illusztráció és olvasásnépszerűsítés; kutatási adatkezelés; digitális tartalomfejlesztés a könyvtárban; digitálisforrás-hivatkozás; pedagógus digitális kompetencia; kutatási adatok kezelése; tanulmányírási módszertan

4. Eredmények és konklúziók

A tanulmány első hat táblázatában listázott publikációk összesítése alapján a 7. táblázatban felsorolt témák bizonyultak a legnépszerűbbnek a TMT olvasói körében 2020 és 2022 között.

Ebből általánosságban megállapítható, hogy néhány „időtlen” téma mellett, mint például a folyamatmenedzsment, a minőségbiztosítás vagy a tanulmányírás, a legtöbb publikáció a digitális könyvtári szolgáltatásokkal és az informatikus könyvtáros ismeretekkel és feladatkörökkel kapcsolatos témákkal foglalkozik. A nemrégiben még a „jövő könyvtáraként”^{1,2,3,4,5} aposztrofált szolgáltatás-paletta mára már a mindennapok valósága lett. A digitális adat-

bázis és -tartalomfejlesztés, a repozitóriumok, az Open Access publikációk és számos más informatikai háttérű szolgáltatás napjainkban a könyvtárak alapvető és szerves feladatait jelentik.

Ám ez nem jelenti azt, hogy megérkeztünk, hisz a fejlődés nem állhat meg. – *A könyvtár, mint Citizen Science közösségi központ? – Mesterséges intelligencia a könyvtárban? – A könyvtár mint hibrid (jelenléti-digitális) közösségi tudásmátrix? –* hogy csak néhány izgalmas és lehetséges jövőképet említsek. Biztosan tudván, hogy továbbra is nagyon sok munka és kihívás vár még a jelen könyvtársára, mi, itt a BME OMIKK-ban kíváncsian és tetterre készen nézünk a jövő elébe.

Végjegyzet

- 1 Fodor János *A jövő könyvtára felé*, webinárium, Elérhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/1726/2534>
- 2 Hegyközi Ilona *A jövő digitális könyvtára – CrossRef Search és QuestionPoint: új kihívás a hagyományos szolgáltatások számára*, Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 51(1), p. 44-47, 2018. Elérhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/1387>
- 3 Kiszl Péter *Ki viszi át...? A könyvtárak társadalmi felelősségvállalása a digitális korban*, Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 64(1), p. 1-23, 2017. Elérhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/774>
- 4 Garamvölgyi László *Informatikai fejlesztések könyvtári környezetben*, Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 64(4), p. 289-297, 2017. Elérhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/999>
- 5 Tóth Máté *A könyvtáros szakma szerepváltása a digitális korban*, Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 65(1), p. 16-29, 2018. Elérhető: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/1382>

Beérkezett: 2023. február 24.

Danyi Melinda

mb. osztályvezető

Tudománytámogatási Osztály

BME OMIKK

danyi.melinda@bme.hu